

СТРУКТУРНО-ДИНАМІЧНИЙ АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Будівельна галузь є однією з найважливіших галузей сучасної економіки, від якої залежить ефективність функціонування всієї системи господарювання в країні. Важливість та значущість аналізу рівня розвитку будівельної галузі для економіки України є можна пояснити тим, що капітальне будівництво створює велику кількість робочих місць і споживає продукцію багатьох галузей економіки. Економічний ефект від розвитку будівельної галузі полягає у синергетичному ефекті коштів, вкладених у будівництво, адже паралельно зі стійким розвитком будівельної галузі корелюють: виробництво будівельних матеріалів, машинобудівна галузь, металургія, нафтохімія, деревообробна промисловість, транспорт, паливно-енергетична галузь, тощо.

За допомогою структурно-динамічного аналізу вивчаються структура та динаміка соціально-економічних показників. Структурний аналіз має підготовчий характер, адже після його проведення ще не можна дати підсумкову оцінку доброякісності стану соціально-економічних показників, для одержання якої потрібним є розрахунок спеціальних показників. Для аналізу було взято три показники: введена в експлуатацію загальна площа, обсяг виконаних будівельних робіт, кількість будівель та інженерних споруд незавершеного будівництва. Питому вагу житлової площі у міській та сільській місцевості за період із 2012 по 2016 рр. наведено в табл. 1.

Таблиця 1
Структура введеної в експлуатацію
загальної площі житла (у %)

Види житлової площі	роки				
	2012	2013	2014	2015	2016
Введення в експлуатацію загальної площі (%)	100	100	100	100	100
У тому числі:					
у міських поселеннях	73	69	67	68	68
у сільській місцевості	27	31	33	32	32

При порівнянні введеної в експлуатацію загальної площі за 2012 та 2016 роки спостерігаються такі зміни: кількість введеної площі у міських поселеннях зменшилася на 5 %, відповідно, у сільській місцевості збільшилася на 5 %.

Одним з методів дослідження структури сукупності є коефіцієнт структурних зрушень. Структурні зрушення в економіці - зміни в структурі економічної системи під впливом різних економічних і позаекономічних чинників, процесів управління економічною системою. Лінійний коефіцієнт абсолютних структурних зрушень розраховується за формулою:

$$S_d = \frac{\sum |d_1 - d_0|}{n},$$

де d_1, d_0 – питомі ваги (у %) окремих елементів у періоді, що розглядається, та попередньому відповідно;

n – кількість одиниць сукупності.

Статистично зміст даного показника в тому, що він являє собою середню арифметичну з модулів абсолютних приростів часток (питомих ваг) усіх частин порівнюваних цілих.

Даний коефіцієнт характеризує середню величину відхилень від питомих ваг, тобто показує, на скільки процентних пунктів в середньому відхиляються один від одного питомі ваги частин у порівнюваних сукупностях.

Чим більше величина лінійного коефіцієнта абсолютних структурних зрушень, тим більше в середньому відхиляються один від одного питомі ваги окремих частин за два порівнюваних періоду, тим сильніше абсолютні структурні зрушення. Якщо структури за ці періоди збігаються, то даний коефіцієнт буде дорівнювати нулю.

Розрахуємо лінійні коефіцієнти абсолютних структурних зрушень для показників, що характеризують будівельну галузь (табл. 2).

Таблиця 2
Лінійні коефіцієнти абсолютних структурних
зрушень

Види житлової площі	Питома вага					d1 - d0
	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	
Житлові будівлі	13,2	13,5	17,0	22,1	24,2	8,2
Нежитлові будівлі	30,2	31,1	31,2	26,5	26,1	3,7
Інженерні споруди	56,6	55,3	51,8	51,4	49,7	4,4
Сума всіх значень питомої ваги						16,3
Лінійний коефіцієнт структурних зрушень						5,4

Таким чином, лінійний коефіцієнт абсолютних структурних зрушень у звітному періоді в порівнянні з базисним склав 5,44%, це означає, що питома вага окремих видів будівництва змінилась на 5,44%. У будівельній галузі у кожен даний момент продукція перебуває на різних стадіях готовності в залежності від обсягу і складу робіт, виконаних з початку возведення об'єктів. Щоб вірно визначити обсяг будівельної продукції у цих умовах, необхідно її врахувати на кожній стадії готовності. Для цієї цілі в статистиці та обліку обираються лише окремі стадії готовності, які задовольняють вимогам організації обліку будівельної продукції, контролем за результатом виробничої діяльності, діючого порядку оплати за будівельну продукцію та господарського розрахунку.

Далі наведено графічну інтерпретацію динаміки кількості введеної в експлуатацію загальної площі житла за період 2011 – 2016 рр., як в міських, так і в сільських поселеннях (рис. 1).

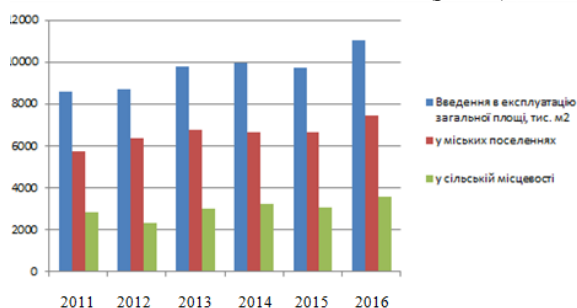

Рис. 1. Введена в експлуатацію загальна площа житла

Таким чином, протягом 2011 – 2016 рр. спостерігається поступове зростання введеної в експлуатацію загальної площі житла. Винятком є 2015 рік, де показник трохи падає, проте вже у 2016 році знов спостерігається його зростання. На графіку також чітко виділено будівництва у містах, яке перевищує показники будівельних робіт у сільських місцевостях у 2 – 2,5 рази.

Також у дослідженні проведено динамічний аналіз, метою якого є дослідження динаміки обсягів введеної в експлуатацію загальної площі за значеннями показників темпів зростання та приростів (табл. 3 та 4).

Таблиця 3

Результати розрахунків темпу зростання та темпу приросту обсягу введеної в експлуатацію загальної площі будівельних споруд

Рік	Базисний темп зростання	Ланцюговий темп зростання	Базисний темп приросту	Ланц. темп приросту
2011	-	-	-	-
2012	1,0094	1,0094	0,0094	0,0094
2013	1,1355	1,1249	0,1355	0,1249
2014	1,1563	1,0183	0,1563	0,0183
2015	1,1321	0,9791	0,1321	0,0209
2016	1,2836	1,1338	0,2836	0,1338

Таблиця 4

Результати розрахунку абсолютного приросту обсягу введеної в експлуатацію загальної площі будівельних споруд

Рік	Базисний абсолютний приріст	Ланцюговий абсолютний приріст	Абсолютне значення 1% приросту
2011	-	-	-
2012	81	81	86,04
2013	1166	1085	86,85
2014	1345	179	97,7
2015	1137	-208	99,49
2016	2440	1303	97,41

Таким чином, в результаті проведення структурно-динамічного аналізу розвитку будівельної галузі України, можна зробити висновки: темп зростання у 2016 році, розрахований базисним способом, складає 1,2836, що означає збільшення обсягу введеної в експлуатацію площі на 28,36%. Ланцюговий темп приросту показав збільшення обсягу площі у порівнянні з 2015 роком на 0,11%. Судячи з результату базисного абсолютного приросту, можна сказати, що у 2016 році зафіксовано найбільші обсяги введеної в експлуатацію площі порівняно з іншими роками, і цей показник становить 2440 тис. м². Ланцюговий абсолютний приріст демонструє, що найбільш за все показник знизився у 2014 році і становив на 208 тис. м² менше, ніж у попередньому періоді. В цілому тренд демонструє зростаючий характер, тому очікувані тенденції розвитку будівництва нашої країни є позитивними.

Список літератури

1. В. В. Биба, "Стан та перспективи розвитку будівельної галузі України", *Збірник наукових праць (галузеве машинобудування, будівництво) ПолтНТУ*, вип. 4(39), Т. 2, с. 3–9, 2013.
2. О. А. Карлова, "Особливості та потенційні можливості розвитку житлового будівництва в регіонах України", *Економіка будівництва і міського господарства*, Т. 9, № 4, с. 329–334, 2013.
3. Ж. Крисько, "Аналіз середовища реструктуризації підприємств будівельної галузі", *Економічний аналіз*, № 10(4), с. 203–206, 2012.
4. А.Т. Мармоза, Практикум з теорії статистики: Навчальний посібник. - 3-е видання, виправлене. Київ: Ельга, Ніка - Центр, 2007. - 348 с.
5. Д. Овчаренко. Стан та перспективи розвитку будівельної галузі України [Електронний ресурс] Доступно: <http://pathofscience.org/index.php/ps/article/view/6>. Дата звернення 14.03.2018.
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. Дата звернення 14.03.2018.